

ADRODDIAD BLYNYDDOL

CYDYMFFURFEDD Â'R SAFONAU'R GYMRAEG

2021-22

Grŵp
**Llandrillo
Menai**

CYNNWYS

1. Cyflwyniad	3
2. Cefndir / cyd-destun yr adroddiad	4
TREFNIADAU AROLWG A MONITRO CYDYMFFURFIO	4
3. Materion yn Codi yn Ystod y Cyfnod Adroddiad	6
3.1. Safonau Cyflenwi Gwasanaethau	7
3.2. Safonau Llundio Polisi	8
3.3. Gweithredu Safonau	9
3.4. Cadw cofnodion a materion atodol	10
3.5. Sgiliau Iaith Gymraeg Gweithwyr	12
3.6. Recriwtio a Swyddi Gwag Newydd Cedwir	14
3.7. Hyfforddiant iaith Gymraeg i weithwyr	15
3.8. Hyfforddiant iaith ac ymwybyddiaeth iaith i weithwyr	15
3.9. Cwynion	16
4. Casgliadau ac argymhellion	17

1. Cyflwyniad

Sefydlwyd Grŵp Llandrillo Menai yn 2012 o ganlyniad i uno Coleg Llandrillo, Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor. Mae'n cyflogi oddeutu 1,500 o staff ac yn cyflwyno cyrsiau i tua 21,000 o fyfyrwyr, gan gynnwys dros 1,500 o fyfyrwyr addysg uwch, ar draws Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych a Gwynedd. Nod y Grŵp yw cefnogi economi Gogledd Cymru trwy arfogi pobl leol â'r sgiliau a'r cymwysterau sydd eu hangen i sicrhau cystadleurwydd a llwyddiant y rhanbarth. Gellir darllen ein cynllun strategol newydd [yma](#).

Mae Grŵp Llandrillo Menai (y Grŵp) wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaeth cwbl ddwyieithog i ddysgwyr ac aelodau'r cyhoedd. Yn benodol, mae'r Grŵp yn cydnabod pwysigrwydd datblygiadau uchelgeisiol a fydd yn meithrin amgylchedd a fydd yn hybu defnydd a thwf y Gymraeg ymhlith dysgwyr, staff a rhanddeiliaid allweddol.

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Grŵp Llandrillo Menai (y Grŵp) i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Mae safon yn egluro sut y dylai sefydliad ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol sefyllfaoedd.

Yn unol â gofynion y safonau, dyma gyhoeddi adroddiad blynyddol 2021/22 y Grŵp ar ei weithrediad o'r [Safonau Iaith Gymraeg](#). Mae'r adroddiad yn amlinellu'r modd y bu i'r Grŵp gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod 1 Awst 2021 hyd at 31 Gorffennaf 2022.

Cyhoeddodd y Grŵp Bolisi Iaith Gymraeg newydd ym mis Gorffennaf 2021 sydd wedi bod mewn grym drwy gydol cyfnod yr adroddiad hwn. Mae'r polisi'n amlinellu ein bwriad i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i ddysgwyr a'r cyhoedd ac i ehangu'r ystod o addysg uwch, addysg bellach a darpariaeth dysgu'n seiliedig ar waith sydd ar gael i ddysgwyr. Mae'r polisi hefyd yn amlinellu bwriad y Grŵp i dyfu ein gweithlu dwyieithog drwy'r broses recriwtio a thrwy gynnig hyfforddiant a chefnogaeth i staff presennol y Grŵp. I gefnogi ein Polisi Iaith Gymraeg, mae gan y Grŵp gynllun gweithredu datblygiad dwyieithog cynhwysfawr sy'n nodi targedau clir a mesuradwy i ddatblygu ymhellach fel sefydliad cwbl ddwyieithog.

Dyddiad Cyhoeddi: 31 Ionawr 2023

2. Cefndir / cyd-destun yr adroddiad

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Grŵp Llandrillo Menai (y Grŵp) i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Mae safon yn egluro sut y disgwylir i sefydliad ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol sefyllfaoedd.

Yn unol â gofynion y safonau, dyma gyhoeddiad adroddiad blynyddol 2021/22 y Grŵp ar ei weithrediad o [Safonau'r Gymraeg](#). Mae'r safonau wedi'u rhannu'n bedwar maes: Cyflwyno

- Cyflenwi gwasanaethau
- Llunio polisiau
- Gweithredu
- Cadw cofnodion

Gellir cael hyd i drefniadau'r Grŵp ar gyfer goruchwyllo cydymffurfiaeth â'r safonau a hybu a hwyluso defnydd o wasanaethau Cymraeg [yma](#).

TREFNIADAU AROLWG A MONITRO CYDYMFFURFIO

Manylion cyswllt ar gyfer cyflwyno ymholiadau: SafonauCymraeg@gllm.ac.uk

Uwch-swyddog cyfrifol: Angharad Mai Roberts, Cyfarwyddwr Datblygu Dwyieithrwydd, Adnoddau Dysgu a Sgiliau

Cyfrifoldeb gweithredol Trefniadau dirprwyo: Panel Iaith y Grŵp sy'n goruchwyllo'r Polisi Iaith Gymraeg. Cynhelir cyfarfodydd Panel Iaith ddwywaith y tymor. Bydd cadeirydd y Panel Iaith yn rhaeadru gwybodaeth i gyfarfodydd Tîm Strategol y Grŵp a bydd y Rheolwr Datblygu Dwyieithrwydd yn adrodd yn ôl i gyfarfodydd y Tîm Rheoli pan fydd angen diweddar rheolwyr ar unrhyw ddatblygiadau, arfer da, neu unrhyw feysydd / materion sydd angen sylw neu gefnogaeth bellach. Ystyrir bod pob aelod o staff yn gyfrifol am sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg yn unol â Pholisi Iaith Gymraeg y Grŵp, ac mae ymwybyddiaeth o'r safonau yn rhan o'r hyfforddiant sefydlu a roddir i bob aelod newydd o staff. Yn ystod 2021/22 datblygodd y Grŵp adnodd e-ddysgu ar-lein i staff i ddarparu'r hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith Gymraeg angenrheidiol. Daeth yr adnodd hwn yn 'fyw' ym mis Ionawr 2022 ac mae ar gael i'r holl staff drwy blatfform Moodle y Grŵp. Mae'r cwrs e-ddysgu hwn wedi'i ychwanegu at y rhestr o gyrsiau gorfodol i staff yng nghynllun DPP y Grŵp.

Mae Panel Iaith y Grŵp yn cymeradwyo'r adroddiad hwn. Bydd yr adroddiad wedyn yn cael ei gyflwyno i'r Tîm Strategol a'r Llywodraethwyr.

Monitro: Ymgwymerir â'r gwaith monitro'n fewnol gan yr adran Datblygu Dwyieithrwydd. Gwneir hyn drwy ddulliau siopwr cudd (ymweliadau, galwadau ffôn, negeseuon e-bost, a gwaith pen ddesg e.e. gwirio dogfennau a chynnwys y cyfryngau cymdeithasol) gyda'r amcan o adnabod arfer dda a'r meysydd sydd angen cefnogaeth neu hyfforddiant ychwanegol. Gwneir y gwaith hwn unwaith y flwyddyn ac adroddir y canlyniadau a'r

allbynnau i'r Panel Iaith a'r rheolwyr a'r penaethiaid perthnasol. Cymerir camau dilynol pan nodir materion o ddiffyg cydymffurfio.

Yn ogystal, defnyddir canlyniadau gwaith monitro Comisiynydd y Gymraeg ac Adroddiad Sicrwydd Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg i roi persbectif annibynnol, i nodi arfer da a meysydd i'w gwella.

Mae trefn gwyno'r Grŵp i'w gweld ar ein [gwefan](#), sy'n nodi'r weithdrefn ar gyfer ymdrin â chwynion am gydymffurfio â safonau'r Gymraeg.

3. Materion yn Codi yn Ystod y Cyfnod Adroddiad

Mae Grŵp Llandrillo Menai yn falch o fod yn sefydliad cwbl ddwyieithog sy'n anelu at y lefel uchaf o gydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn mae Grŵp Llandrillo Menai wedi parhau i dyfu ei wasanaethau a'i ddarpariaeth ddwyieithog, ac wedi datblygu ffyrdd newydd o gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y sefydliad. Mae rhai llwyddiannau a welwyd yn ystod y cyfnod adrodd hwn yn cynnwys:

- Datblygu adnodd e-ddysgu ymwybyddiaeth o'r Gymraeg newydd ar gyfer staff, a gyflwynwyd fel rhan o'r rhaglen DPP gorfodol i staff ym mis Ionawr 2022.
- Datblygu pecyn adnoddau tiwtoriaid gyda'r nod o gefnogi tiwtoriaid i ddatblygu eu sgiliau addysgu dwyieithog . Mae'r pecyn yn cynnwys:
 - Adnoddau e-ddysgu - [Deall Set Ddata LA26 ar Gofnod Dysgu Gydol Oes Cymru \(LLWR\)](#)
 - Llawlyfr tiwtor rhyngweithiol - [Llawlyfr Cefnogi Tiwtoriaid Addysg Bellach: Sut i symud eich ymarfer addysgu i fyny'r continwwm dwyieithrwydd](#)
 - Ap adborth tiwtoriaid - [Apple iOS, Android](#)
- Mwy o gyfleoedd i staff ymarfer eu Cymraeg mewn ffyrdd anffurfiol, cymdeithasol trwy fentrau 'Bydis Cymreig' a 'Dros Baned'.
- [Gwobrau Cymraeg i Staff](#) - gwobr flynyddol newydd i ddathlu staff sy'n gweithio'n galed i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg a'r rhai sy'n mynd ati i hyrwyddo'r Gymraeg yn eu gweithle.
- Cynyddu ein darpariaeth Cymraeg Gwaith drwy gyflwyno'r opsiwn astudio ar-lein, gan roi mwy o opsiynau a hyblygrwydd i staff wrth ddewis dysgu Cymraeg. Gwelsom hefyd gynnydd yn nifer y staff a oedd yn manteisio ar y cynllun Cymraeg Gwaith, gyda 62 o staff naill ai'n mynychu gwersi byw neu'n gweithio'n annibynnol ar y cwrs hunan-astudio. Safodd 7 unigolyn arholiad lefel Mynediad Cymraeg i Oedolion CBAC, a llwyddodd pob un ohonynt.
- Llwyddiannau staff - Enillodd Rob Easton o dîm Busnes@ wobwr Dysgwyr Cymraeg Gwaith y Flwyddyn - lefel Mynediad ar gyfer 2021-22. Mae Rob wedi ymrwymo ei hun i'w daith i ddysgu Cymraeg a nawr mae'n gwreiddio ei sgiliau Cymraeg yn ei waith asesu gyda'i ddysgwyr.

3.1. Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Isod ceir crynodeb o sut y gwnaeth y Grŵp gydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau rhwng 1 Awst 2021 a 31 Gorffennaf 2022:

Ardal	Safonol Rhif	(Rhagfyr 2022)
Gohebiaeth (llythyrau, ymholiadau ac ati)	1-7	<p>Arfer y Grŵp yw gohebu yn ddwyieithog yn gyffredinol.</p> <p>Mae gan y Grŵp adran gyfieithu fewnol. Mae unrhyw ohebiaeth, neu ddogfennau cyhoeddus, yn cael eu cyfieithu a/neu eu prawf ddarllen gan aelod o'r tîm cyfieithu er mwyn sicrhau cywirdeb iaith.</p> <p>Mae pob gohebiaeth yn Gymraeg gan unigolyn yn derbyn ymateb yn Gymraeg (oni bai bod y person wedi datgan nad oes angen ateb yn Gymraeg). Nid oes unrhyw oedi wrth ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg.</p> <p>Cedwir cofnod o ddewis iaith pob dysgwr a phrentis cofrestredig ar systemau TGCh y Grŵp.</p>
Galwadau ffôn a gwasanaeth derbynfa	8-22 65-72	<p>Mae holl staff y dderbynfa yn cyfarch yn ddwyieithog wrth ateb galwad ar brif rif ffôn (neu un o'r prif rifau ffôn), neu unrhyw rifau llinell gymorth neu ganolfan alwadau. Mae'r prif wasanaeth (neu wasanaethau) ateb ffôn yn chwarae neges awtomatig ddwyieithog i ddweud y gellir gadael neges yn Gymraeg. Mae trefniadau mewn lle yn Y Rhyl ac Abergele i drosglwyddo ymholiad i aelod o staff sy'n siarad Cymraeg. Nid oes angen trefniant tebyg yn CM a CMD.</p> <p>Mae staff ar gael i ddarparu gwasanaeth Cymraeg yn holl dderbynfeydd campysau'r Grŵp. Mae staff dwyieithog yn gwisgo cortyn gwddf 'Cymraeg' y Grŵp i gyfleu i ymwelwyr eu bod yn siarad Cymraeg ac yn gallu cynnig gwasanaeth derbynfa yn Gymraeg. Arddangosir arwyddion yn y derbynfeydd yn croesawu unigolion i ddefnyddio'r Gymraeg. Cynigir gwersi Cymraeg i staff derbynfeydd nad ydynt yn gwbl rugl, neu sy'n ddihyder, er mwyn datblygu eu sgiliau a'u hyder ymhellach.</p>
Cyfarfodydd	24-36	<p>Mae staff y Grŵp wedi derbyn arweiniad a hyfforddiant ar yr angen i gynnal cyfarfodydd yn Gymraeg wrth wahodd personau i gyfarfodydd. Cynigir hyfforddiant diweddarau yn rheolaidd yn ogystal ag anwythiad i staff newydd sy'n cynnwys hyfforddiant ar ofynion safonau'r Gymraeg arnom ni fel sefydliad.</p>
Cyhoeddusrwydd a marchnata, dogfennau a ffurflenni	37-38 43-54 73-79	<p>Mae'r holl ddeunydd cyhoeddusrwydd a marchnata a gynhyrchir, a'r holl ddeunydd a arddangosir yn gyhoeddus gan y Grŵp, yn cael eu cynhyrchu/arddangos yn ddwyieithog.</p> <p>Mae dogfennau a deunyddiau marchnata yn cael eu cyfieithu a/neu eu prawf ddarllen gan aelod o'r tîm cyfieithu i sicrhau cywirdeb iaith.</p> <p>Mae unrhyw beth a gynhyrchir yn gorfforaethol (prospectysau ac ati) yn dynodi ein bod yn hapus i dderbyn gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.</p>

Digwyddiadau cyhoeddus	40-42	Cynhyrchir yr holl wybodaeth a gynhyrchir mewn perthynas â seremonïau graddio a gwobrwyo yn ddwyieithog. Gwahoddir siaradwyr gwadd i siarad yn Gymraeg a darperir cyfieithu ar y pryd pan wneir areithiau a chyflwyniadau yn Gymraeg.
Presenoldeb ar-lein	55-64	Lansiodd y Grŵp wefan newydd ym mis Ionawr 2022. Mae'r wefan yn gwbl ddwyieithog ond mae'r broses o symud draw i'r safle gwe newydd wedi achosi rhai problemau, yn benodol rhai achosion lle mae'r dolenni dudalennau Cymraeg yn mynd â defnyddwyr i dudalennau Saesneg yn hytrach na'r rhai Cymraeg . Mae llawer o'r materion hyn bellach wedi'u hadnabod a'u cywiro, ac mae'r tîm marchnata yn gwirio'r wefan o bryd i'w gilydd i sicrhau nad oes mwy o faterion o'r fath yn bodoli. Cyhoeddir pob neges yn ddwyieithog ar holl lwyfannau cyfryngau cymdeithasol swyddogol y Grŵp.
Caffael	80-84	Cyhoeddir gwahoddiadau i dendro yn Gymraeg lle mae testun y cytundeb yn awgrymu y dylid ei gyhoeddi yn Gymraeg, neu os yw'r gynulleidfa a ragwelir, a'u disgwyliadau, yn awgrymu y dylid cyhoeddi'r gwahoddiad yn Gymraeg. Yn ystod 2021/22 cyhoeddwyd dau wahoddiad i dendro yn Gymraeg gan y Grŵp a derbyniwyd ffurflenni tendro Cymraeg.
Hyrwyddo'r Gymraeg	85-87	Ymgymerir â holl weithgareddau hyrwyddo'r Grŵp yn Gymraeg a Saesneg, neu'n ddwyieithog.
Dysgwyr a chyfleoedd dysgu	88-93	Mae dysgwyr yn y Grŵp yn cael gwybod am eu hawliau o dan safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod cynefino ac yn ystod sesiynau tiwtorial. Mae'r Grŵp hefyd yn cymryd rhan yn y 'Diwrnod Hawliau'r Iaith Gymraeg' blynyddol gyda gweithgareddau codi ymwybyddiaeth ar draws pob campws. Mae gan ddysgwyr hefyd fynediad i wefan 'Cymorth gyda'r Gymraeg', a ddatblygwyd yn fewnol, sy'n darparu gwybodaeth am eu hawliau i ddefnyddio'r Gymraeg, a dolenni i offer ac adnoddau defnyddiol. Mae swyddogion cangen Coleg Cymraeg Cenedlaethol y Grŵp yn hyrwyddo gwerth y Gymraeg fel sgil ymhlith dysgwyr, ac yn trefnu amrywiaeth o ddigwyddiadau a gweithgareddau i roi ystod eang o gyfleoedd i ddysgwyr ymarfer a defnyddio eu Cymraeg mewn sefyllfaoedd anffurfiol a chymdeithasol.

3.2. Safonau Llunio Polisi

Isod ceir crynodeb o sut y gwnaeth y Grŵp gydymffurfio â'r Safonau Llunio Polisi rhwng 1 Awst 2021 a 31 Gorffennaf 2022:

Maes	Rhif Safonol	(Rhagfyr 2022)
------	--------------	----------------

Llunio polisi neu addasu polisi presennol	94-104	<p>Mae pob polisi newydd a phob polisi sy'n cael ei addasu yn cael ei asesu ar gyfer effaith ar y Gymraeg. Lle bo angen, caiff polisïau eu dychwelyd at y sawl a'u creodd os oes angen diwygiadau i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r Panel Iaith yn craffu ar bob asesiad effaith ar y Gymraeg ar bolisïau.</p> <p>Mae'r Grŵp Cwricwlwm Strategol yn ystyried newidiadau i gyrsiau neu gyflwyno cyrsiau newydd. Fel rhan o'r broses honno ystyrir yr effaith ar y Gymraeg.</p>
---	--------	--

3.3. Gweithredu Safonau

Isod ceir crynodeb o sut y cydymffurfiodd y Grŵp â'r Safonau Gweithredu rhwng 1 Awst 2021 a 31 Gorffennaf 2022:

Ardal	Safon Dim	Diweddariad (Rhagfyr 2022)
Polisi Iaith Gymraeg	105	Mae gan y Grŵp Bolisi Iaith Gymraeg (diweddarwyd ddiwethaf Gorffennaf 2021) a Geithdrefn Weithredol ar y Gymraeg a Dwyieithrwydd sy'n cyd-fynd â hi. Mae'r ddwy ddogfen ar gael i staff drwy Borth y Grŵp.
Gweithwyr	106-111 119-126 134 141-144	<p>Mae system AD y Grŵp (MyView) yn galluogi staff i ddatgan eu sgiliau Cymraeg eu hunain a chofnodi eu dewis iaith gyfathrebu. Mae rhyngwyneb 'MyView' ar gael yn Gymraeg a Saesneg a gall staff ddewis pa iaith i'w defnyddio pan fyddant yn mewngofnodi i'r system. Defnyddir system MyView i gofnodi gwyliau blynyddol, absenoldebau, TOIL, adolygu perfformiad, ac mae'n darparu mynediad at slipiau cyflog a P60; gellir gweld pob un ohonynt yn Gymraeg os dewisir y Gymraeg wrth fewngofnodi.</p> <p>Mae'r holl wasanaethau, prosesau a dogfennaeth sy'n ymwneud â chyflogi staff ar gael yn Gymraeg.</p> <p>Darperir pob aelod o staff sy'n ddwyieithog gyda laniard 'Cymraeg' y Grŵp a disgwylir i bob aelod o staff wisgo'r laniard tra yn eu gwaith.</p> <p>Mae'r staff hynny nad ydynt yn rhugl yn cael y cyfle i fynychu cyrsiau Cymraeg Gwaith yn ystod eu horiau gwaith, a chyflwynwyd opsiwn hunan-astudio yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn. Mae cyfleoedd eraill, anffurfiol, i ymarfer a datblygu sgiliau Cymraeg hefyd yn cael eu cynnig i staff, gan gynnwys 'Dros Baned' (sgwrs dros baned o de/cinio), a 'Bydis Cymraeg' (lle maent yn cael eu paru â siaradwr Cymraeg rhugl ac yn cyfarfod yn rheolaidd am sgwrs).</p>
Meddalwedd cyfrifiadurol a Systemau Ar-lein	127-133	<p>Mae gan bob aelod o staff fynediad i feddalwedd cyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae holl beiriannau rhwydwaith y coleg yn cynnwys pecyn Cysgliad Mae pawb sydd wedi cael offer gan y Grŵp i weithio gartref wedi derbyn offer sy'n cynnwys pecyn Cysgliad

		<ul style="list-style-type: none"> Mae staff a dysgwyr wedi derbyn gwybodaeth ar sut i lawrlwytho pecyn Cysgliad am ddim ar gyfer offer personol
Hyfforddiant ar gyfer staff	135-140	<p>Mae'r holl staff yn cael cynnig cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg, o ddechreuwr hyd at lefel hyfedredd. Mae gan staff y dewis o fynychu gwrs 2 awr wythnosol gyda thiwtor Cymraeg yn ystod eu diwrnod gwaith arferol, neu cwblhau cwrs hunan-astudio ar-lein.</p> <p>Mae'r Grŵp hefyd yn cynnig rhaglen DPP gynhwysfawr i staff. Mae llawer o gyrsiau a gynigir ac a gyflwynir ar gael yn Gymraeg/dwyieithog. Lle cyflwynir cyrsiau a restrir yn yr hysbysiad cydymffurfio, bydd opsiwn Cymraeg/dwyieithog ar gael i staff.</p>
Swyddi gweigion a phenodi staff newydd	145-149	<p>Mae gofynion sgiliau iaith Gymraeg swyddi newydd a gwag yn cael eu hasesu a cheir manylion yn y disgrifiad swydd. Mae pob swydd wag yn cael ei hysbysebu yn Gymraeg a Saesneg ac mae'r Grŵp yn croesawu ceisiadau yn Gymraeg. Mae ffurflen gais swyddi y Grŵp yn gofyn i ymgeiswyr a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg mewn cyfweiliad neu mewn unrhyw ddull arall o asesu. Ar adegau pan fo'r ymgeisydd yn dymuno defnyddio'r Gymraeg a bod aelodau'r panel cyfweild yn ddi-Gymraeg, defnyddir cyfieithu ar y pryd.</p> <p>Mae'r Grŵp ar hyn o bryd yn adolygu ei ddull o wneud cais am swydd, gan symud i broses ymgeisio ar-lein. Bydd y ffurflen gais ar-lein newydd ar gael yn Gymraeg.</p> <p>Mae'r Grŵp hefyd wedi adolygu ei bolisi recriwtio, gan edrych yn benodol ar ofnion sgiliau iaith Gymraeg pob swydd newydd er mwyn cryfhau ymrwymiad y Grŵp i ddatblygu gweithlu dwyieithog. I gefnogi gweithrediad y polisi recriwtio newydd, mae cwrs Cymraeg dwys newydd i staff hefyd wedi ei sefydlu, a chyfeirir staff at y cwrs dwys yn y cyfnod recriwtio os oes angen iddynt ddatblygu eu sgiliau Cymraeg.</p>
Arwyddion	150-152	Mae'r holl ddeunydd swyddogol ar waliau'r coleg yn ddwyieithog

3.4. Cadw cofnodion a materion atodol

Isod ceir crynodeb o sut y cydymffurfiodd y Grŵp â'r Safonau Cadw Cofnodion rhwng 1 Awst 2021 a 31 Gorffennaf 2022:

Ardal	Safon Dim	Diweddariad (Rhagfyr 2022)
Cadw cofnodion - cwynion	154 - 156 164 170 176	Mae pob cwyn a dderbynnir yn cael eu rheoli gan Gyfarwyddwr Llywodraethu a Gwybodaeth y Grŵp. Cofnodir manylion pob cwyn, ymchwiliad dilynol a chanfyddiadau.

Cofnodion - gweithwyr	158-162	Mae adran Adnoddau Dynol y Grŵp yn rheoli'r holl gofnodion sy'n ymwneud â staff a recriwtio. Gall staff hunan-ddatgan eu sgiliau Cymraeg drwy 'My View', ein porth AD. O fis Medi 2022 bydd staff yn gallu cwblhau 'Gwiriwr Lefelau' y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol i asesu eu sgiliau Cymraeg os dymunant. Bydd y 'Gwiriwr Lefelau' yn orfodol i bob aelod newydd o staff a gaiff ei recriwtio gydag amod cyflogaeth i ddysgu Cymraeg o fis Medi 2022 ymlaen.
Cofnodi ac adrodd	157 163 165-169 171-175 177-182	Mae'r tîm Datblygu Dwyieithrwydd, sy'n adrodd i'r Panel Iaith, yn gyfrifol am fonitro cydymffurfiaeth a darparu cefnogaeth, arweiniad a hyfforddiant i staff yn ôl yr angen. Cynhelir awdit mewnol o gydymffurfiaeth yn flynyddol a chynhelir hapwiriadau rheolaidd i wirio cydymffurfiaeth, gydag unrhyw faterion sy'n codi yn cael eu hadrodd i'r Panel Iaith a'r rheolwyr perthnasol.

3.5. Sgiliau Iaith Gymraeg Gweithwyr

Mae'r tablau isod yn amlinellu'r wybodaeth sydd gan y Grŵp am sgiliau iaith Gymraeg ei staff:

Ysgrifenedig	Gwasanaethau Academaidd				Busnes@				Coleg Llandrillo				Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor				Gwasanaethau Corfforaethol				Grŵp			
	2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21	
Rhugl B2/C1	139	39.6%	98	37.4%	99	40.4%	95	41.9%	43	11.3%	38	9.8%	216	52.2%	188	46.0%	44	29.1%	51	23.0%	544	35.2%	470	31.2%
Canolradd B1	27	7.7%	18	6.9%	29	11.8%	23	10.1%	27	7.1%	24	6.2%	43	10.4%	37	9.0%	11	7.3%	12	5.4%	137	8.9%	114	7.6%
Sylfaenol A1/A2	85	24.2%	51	19.5%	48	19.6%	39	17.2%	135	35.3%	109	28.2%	62	15.0%	55	13.4%	36	23.8%	49	22.1%	367	23.7%	303	20.1%
Dim Cymraeg	65	18.5%	42	16.0%	51	20.8%	39	17.2%	136	35.6%	118	30.5%	31	7.5%	24	5.9%	48	31.8%	60	27.0%	331	21.4%	283	18.8%
Anhysbys	35	10.0%	53	20.2%	18	7.3%	31	13.7%	41	10.7%	98	25.3%	62	15.0%	105	25.7%	12	7.9%	50	22.5%	168	10.9%	337	22.4%

Dealltwriaeth	Gwasanaethau Academaidd				Busnes@				Coleg Llandrillo				Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor				Gwasanaethau Corfforaethol				Grŵp			
	2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21	
Rhugl B2/C1	156	44.4%	109	41.6%	117	47.8%	109	48.0%	56	14.7%	50	12.9%	250	60.4%	221	50.0%	54	35.8%	58	26.1%	636	41.1%	547	35.5%
Canolradd B1	31	8.8%	20	7.6%	27	11.0%	25	11.0%	44	11.5%	37	9.6%	36	8.7%	27	6.1%	10	6.6%	17	7.7%	148	9.6%	126	8.2%
Sylfaenol A1/A2	92	26.2%	56	21.4%	57	23.3%	40	17.6%	152	39.8%	125	32.3%	46	11.1%	39	8.8%	47	31.1%	54	24.3%	395	25.5%	314	20.4%
Dim Cymraeg	39	11.1%	26	9.9%	26	10.6%	23	10.1%	89	23.3%	77	19.9%	20	4.8%	18	4.1%	31	20.5%	44	19.8%	205	13.3%	188	12.2%
Anhysbys	33	9.4%	51	19.5%	18	7.3%	30	13.2%	41	10.7%	98	25.3%	62	15.0%	137	31.0%	9	6.0%	49	22.1%	163	10.5%	365	23.7%

Siarad	Gwasanaethau Academaidd				Busnes@				Coleg Llandrillo				Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor				Gwasanaethau Corfforaethol				Grŵp			
	2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21		2021/22		2020/21	
Rhugl B2/C1	151	43.0%	105	40.1%	116	47.3%	108	47.6%	55	14.4%	48	12.4%	243	58.7%	216	49.4%	50	33.1%	55	24.8%	618	39.9%	532	34.7%
Canolradd B1	23	6.6%	16	6.1%	19	7.8%	17	7.5%	28	7.3%	23	5.9%	36	8.7%	26	5.9%	11	7.3%	16	7.2%	117	7.6%	98	6.4%
Sylfaenol A1/A2	95	27.1%	56	21.4%	62	25.3%	45	19.8%	148	38.7%	123	31.8%	49	11.8%	40	9.2%	36	23.8%	49	22.1%	391	25.3%	313	20.4%
Dim Cymraeg	46	13.1%	32	12.2%	30	12.2%	26	11.5%	110	28.8%	95	24.5%	24	5.8%	20	4.6%	42	27.8%	51	23.0%	252	16.3%	224	14.6%
Anhysbys	36	10.3%	53	20.2%	18	7.3%	31	13.7%	41	10.7%	98	25.3%	62	15.0%	135	30.9%	12	7.9%	51	23.0%	169	10.9%	368	24.0%
Cyfanswm	351		262		245		227		382		387		414		437		151		222		1547		1535	

Ar gyfartaledd, mae 599 (39%) o weithwyr y Grŵp yn nodi eu bod yn rhugl yn y Gymraeg (ar draws y tri sgil), cynnydd o 516 (34%) yn 2021/22. Dywedodd 262 (16%) o'r staff nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau Cymraeg (ar draws tri sgil), cynnydd bychan o 2020/21 (232 (15%)). Cesglir sgiliau iaith Gymraeg gweithwyr y Grŵp ar ein system adnoddau dynol mewnol (MyView). Mae'n ofynnol i bob aelod o staff ddiweddarau'r adran berthnasol ar eu proffil personol. Mae nifer y staff sydd heb gwblhau'r adran hon wedi gostwng o tua chwarter i tua 11%. Mae'r gofyniad i llenwi'r ffurflen hon yn parhau i gael ei gynnwys yn ffurflenni adolygiad blynyddol staff ac felly dylem weld gostyngiad parhaus yn nifer y staff nad ydynt wedi llenwi'r ffurflen eto. Rydym yn priodoli'r nifer uwch o staff sy'n rhugl a'r rhai nad oes ganddynt unrhyw sgiliau Cymraeg i gael darlun cywirach o sgiliau staff, oherwydd bod staff yn cwblhau'r wybodaeth ar ein systemau.

Mae ailstrwythuro'r ddarpariaeth sgiliau ar gyfer dosbarthiadau ailsefyll TGAU a chymwysterau Sgiliau Hanfodol Cymru wedi arwain at newid sylweddol yn y Gwasanaethau Academaidd wrth i nifer uchel o staff (tua 45) symud o'r meysydd rhaglen yn y tri choleg i'r Gwasanaethau Academaidd.

Fel y soniwyd eisoes, mae gan y Grŵp gynlluniau datblygu gweithlu clir sy'n cynnwys datblygiadau yn ein Polisi Recriwtio a Rhaglen Dysgu Cymraeg Dwys ar gyfer staff.

3.6. Recriwtio a Swyddi Gwag Newydd Cedwir

Mae ein data recriwtio mewn blynyddoedd academiaidd, felly mae'n cwmpasu 01/09/21 - 31/08/22. Yn ystod y cyfnod hwn fe wnaethom reoli 392 o brosesau recriwtio. O'r rhain, hysbysebwyd 193 o swyddi (49%) fel rhai Cymraeg yn Ddymunol a hysbysebwyd 199 o swyddi (51%) fel rhai Cymraeg yn Hanfodol. Ar hyn o bryd, nid yw'r Grŵp yn defnyddio'r categorïau 'Angen dysgu Cymraeg' a 'Dim angen sgiliau Cymraeg'.

Yn ystod y cyfnod adrodd mae 'Polisi Recriwtio a Dethol Staff' y Grŵp wedi'i ddiwygio, gan ystyried yr adolygiad a gynhaliwyd yn y cyfnod adrodd blaenorol gan y Panel Iaith. Mae'r polisi diwygiedig, a gymeradwywyd gan y bwrdd ym mis Gorffennaf 2022, yn cryfhau ymrwymiad y Grŵp i ddatblygu gweithlu dwyieithog, gan wneud sgiliau Cymraeg yn hanfodol ar gyfer pob swydd, ond gan wahaniaethu rhwng y gwahanol sgiliau (dealltwriaeth, siarad a llythrennedd), a lefelau fel y bo'n briodol ar gyfer pob swydd.

Ar y cyd â'r polisi recriwtio newydd, mae rhaglen dysgu Cymraeg dwys newydd ar gyfer staff wedi'i sefydlu i gefnogi gweithrediad y Polisi Recriwtio.

Bydd y ffordd y mae'r Grŵp yn hysbysebu am swyddi yn cael ei drawsnewid. Bydd pob swydd a hysbysebwr yn cynnwys elfennau hanfodol o sgiliau Cymraeg. Gall hyn gynnwys cyfuniad o sgiliau hanfodol a dymunol neu'r holl sgiliau hanfodol. Er enghraifft, os ydym yn hysbysebu am swydd cynorthwydd gweinyddol yng Ngholeg Llandrillo:

Sgil Cymraeg	Hanfodol	Dymunol
Deall	Rhugl	-
Siarad	Rhugl	-
Llythrennedd	Canolradd	Rhugl

3.7. Hyfforddiant iaith Gymraeg i weithwyr

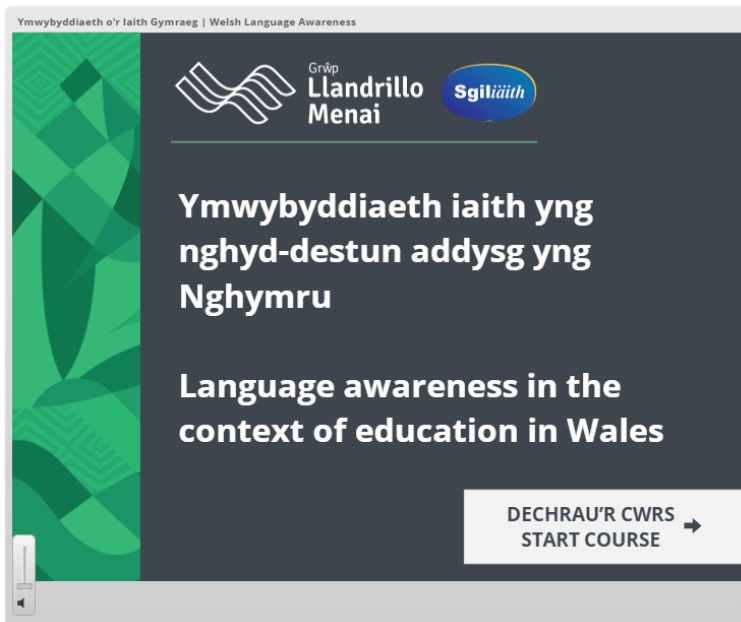
Maes Hyfforddiant	Nifer mynychu sesiynau Cymraeg	% mynychu sesiynau Cymraeg	Nifer mynychu Saesneg sesiynau iaith	Nifer sy'n mynychu sesiynau dwyieithog	% sy'n mynychu sesiynau dwyieithog
Recriwtio a chyfweld	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Rheoli perfformiad	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Y drefn cwyno a disgyblu	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Delio â'r cyhoedd	N/A	N/A	N/A	17	100%
Cynefino staff	N/A	N/A	N/A	89	100%
Iechyd a diogelwch	N/A	N/A	N/A	368	100%

3.8. Hyfforddiant iaith ac ymwybyddiaeth iaith i weithwyr

Mae'r Grŵp wedi ymrwymo i gefnogi staff i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg a darparu ystod o gyrsiau i staff trwy'r rhaglen Cymraeg Gwaith. Mae'r dosbarthiadau hyn ar gael i staff yn ystod oriau gwaith. Mae gan staff yr opsiwn o fynychu gwersi 2 awr yr wythnos gyda thiwtor neu gwblhau cwrs hunan-astudio ar-lein. Mae cynllun Cymraeg Gwaith yn rhedeg o Ebrill i Fawrth bob blwyddyn a chesglir data yn unol â hynny.

	Ebrill 2021 - Mawrth 2022		Ebrill 2022 ymlaen	
	Nifer y dosbarthiadau	Nifer ar y cwrs	Nifer y dosbarthiadau	Nifer ar y cwrs
Cyrsiau dan arweiniad tiwtor				
Mynediad 1	3	15	3	23
Mynediad 2	1	8	1	6
Sylfaen	2	4	3	12
Canolradd	1	8	2	10
Uwch	1	3	1	3
1: 1 (Tîm rheoli)	4	4	3	3
Cyrsiau hunan-astudio ar-lein				
Mynediad	3	16	1	16
Sylfaen	0	0	1	1
Cyfanswm	15	58	15	74

Yn ystod y cyfnod adrodd hwn datblygodd y Grŵp adnodd e-ddysgu ymwybyddiaeth iaith newydd i staff. Mae'r adnodd yn cael ei gynnal ar safle Moodle y Grŵp ac mae'n rhan o hyfforddiant DPP gorfodol y Grŵp ar gyfer staff.

Mae'r adnodd yn cynnwys :

- Trosolwg o hanes y Gymraeg ac effaith yr hanes hwn ar yr iaith heddiw
- Diweddariad ar sefyllfa'r Gymraeg mewn addysg o ran polisiau, deddfwriaeth a strategaethau
- Gwybodaeth am gefnogaeth gyda'r Gymraeg yn Grŵp Llandrillo Menai

Yn 2021/22 dechreuodd 149 o staff y cwrs ar-lein, llwyddodd 132 i basio ac 17 heb ei gwblhau eto.

3.9. Cwynion

Ni dderbyniodd y Grŵp unrhyw gwynion yn ymwneud â'n cydymffurfiad â safonau'r Gymraeg yn ystod y flwyddyn 2021-22. Os derbynnir unrhyw gwynion, byddwn yn delio â nhw yn unol â'n polisi cwynion. Mae copi o'r polisi cwynion ar gael ar ein gwefan.

4. Casgliadau ac argymhellion

Mae'r Grŵp yn gwbl ymrwymedig i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg ac mae cynnwys yr adroddiad yn dangos ein bod wedi gwneud cynnydd gyda grwpiau o safonau ar draws sawl maes.

Mae ein proses archwilio mewnol bellach wedi'i sefydlu'n gadarn ac mae'n caniatáu i ni fonitro ac asesu ein lefel o gydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg, fel y nodir yn ein hysbysiad cydymffurfio. Mae'r broses hefyd yn ein galluogi i nodi unrhyw gamau unioni sydd eu hangen ac unrhyw ofynion hyfforddi a datblygu.

Mae'r Panel Iaith yn allweddol wrth arwain ar faterion cydymffurfio a sbarduno newid cadarnhaol yn y defnydd o'r Gymraeg ar draws y sefydliad. Arweiniodd Panel Iaith yr adolygiad o Bolisi Recriwtio'r Grŵp gan edrych yn benodol ar ofynion sgiliau iaith Gymraeg pob swydd newydd er mwyn cryfhau ymrwymiad y Grŵp i ddatblygu gweithlu dwyieithog. Mae'r broses hon wedi cynnwys ymgynghori manwl â staff, dysgwyr a rhanddeiliaid eraill i sicrhau bod y polisi'n gadarn ac yn ymarferol. Mae'r polisi newydd yn weithredol o fis Medi 2022 ac yn cael ei gefnogi gan raglen dysgu Cymraeg dwys newydd i staff. Rhagwelir y bydd y Polisi Recriwtio newydd a'r rhaglen Gymraeg dwys ar gyfer staff yn cynyddu gweithlu'r Grŵp sy'n siarad Cymraeg ac yn cael effaith gadarnhaol ar ein gallu i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg ar draws pob rhan o'r sefydliad.

Bydd y tîm datblygu dwyieithrwydd, gyda goruchwyliaeth y Panel Iaith, yn parhau i fonitro ac adolygu cydymffurfiaeth, a darparu hyfforddiant a chefnogaeth i bob adran, i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yng Ngrŵp Llandrillo Menai. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r archwiliad diweddaraf bydd y ffocws yn 2022/23 ar:

1. Parhau i gynnal archwiliad mewnol blynyddol (dan ofal Cyfarwyddwr Datblygu Dwyieithrwydd, Adnoddau Dysgu a Sgiliau)
2. Gweithredu polisi recriwtio newydd y Grŵp (dan ofal Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol)
3. Gweithredu cwrs Cymraeg dwys ar gyfer staff (dan ofal Cyfarwyddwr Datblygu Dwyieithrwydd, Adnoddau Dysgu a Sgiliau)
4. Adolygu deunydd marchnata, gyda phwyslais yn ystod y cyfnod nesaf ar y wefan newydd (dan ofal Pennaeth Gwasanaethau Dysgwyr)
5. Atgoffa holl staff o'u cyfrifoldebau unigol dan ofynnion y Safonau Iaith Gymraeg drwy ymgyrch cyfathrebu effeithiol Grŵp cyfan (dan ofal Tîm Polisi)